

Torchalski, Ryszard

Posiedzenie Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 15/4, 825-826

1970

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Z DZIAŁALNOŚCI

KOMITETU HISTORII NAUKI I TECHNIKI PAN

POSIEDZENIE KOMITETU HISTORII NAUKI I TECHNIKI PAN

Dnia 2 czerwca 1970 r. odbyło się plenarne posiedzenie Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN poświęcone głównie dyskusji nad oceną dorobku badań z historii nauki i techniki w 25-leciu Polski Ludowej.

Wprowadzenie do obrad wygłosił przewodniczący Komitetu prof. J. Bukowski, który przypomniał cel i kolejne etapy przygotowywania — rozesłanego wszystkim członkom przed zebraniem — opracowania zbiorczego¹.

W 7 powołanych przez Komitet — na początku ubiegłego roku zespołach, powstało 11 opracowań poświęconych historii nauk szczegółowych, które z kolei stały się podstawą wspomnianego referatu. Charakter poszczególnych opracowań jest dość różnorodny. Autorzy niechętnie poddawali się założonemu ukierunkowaniu ujęć, mającemu ułatwić sumaryczną ocenę rozwoju naszej wielokierunkowej dyscypliny. Ucierpiała na tym ogólna ocena rozwoju historii nauki w Polsce w czasie minionych 25 lat, zyskały historie poszczególnych nauk. Zyskaliśmy pewną liczbę studiów historycznych w zakresie pojedynczych, niekiedy szerokich, grup dyscyplin.

Ten sposób przygotowania materiału musiał odbić się na przedstawionym opracowaniu zbiorczym, którego trud spadł głównie na sekretarza Komitetu, dr Zofię Tokarską. Przygotowany przez dr Tokarską referat — *Stan badań z historii nauki i techniki w Polsce na tle dorobku w 25-leciu Polski Ludowej* przedstawiał osiągnięcia tej dyscypliny w następującej kolejności: Organizacja badań — ośrodki badawcze; Kadra naukowa; Wydawnictwa; Popularyzacja; Współpraca zagraniczna; Kierunki i osiągnięcia badawcze: (prace kompleksowe, badania z zakresu ogólnych zagadnień historii nauki, historia nauk społecznych i humanistycznych, historia nauk biologicznych, historia nauk rolniczych i leśnych, historia medycyny i farmacji, historia nauk ścisłych, historia nauk o Ziemi, historia techniki i nauk technicznych); Podsumowanie i wnioski.

Całość obszernego referatu była przedmiotem uzgodnień w łonie Prezydium Komitetu, a w przedstawianiu poszczególnych dziedzin nauki z autorami częściowych opracowań.

Pozostawiając do dyskusji proporcje objętościowe, jak i rozłożenie akcentów w tym zbiorczym opracowaniu Prezydium Komitetu przedstawiło referat w jego obecnej formie licząc, że właśnie przeprowadzona dyskusja wniesie elementy, które zarówno w ogólnym ujęciu, jak i w szczegółach sformułowań pozwolą na przygotowanie końcowej wersji.

W dyskusji, w której głos zabierali profesorowie: J. Cząstka, A. Halicka, K. Maślankiewicz, S. Okęcki, B. Olszewicz, E. Olszewski, J. Pazdur, I. Pietrzak-Pawłowska, P. Rybicki, M. Serejski oraz doc. M. Dembowska i doc. K. Groniowski wniesiono wiele uzupełnień do przygotowanego referatu. Uzupełnienia te w formie bardziej szczegółowej przekazane zostały na piśmie na ręce sekretarza Komitetu.

¹ Por. zamieszczone w „Kwartalniku” informacje na ten temat w sprawozdaniach z posiedzeń Komitetu w maju 1968 r. (nr 1/1970 s. 205—206) i w grudniu 1969 r. (nr 3 s. 651—654).

Wypowiadano się także na temat ostatecznej struktury i formy wskazując m.in. na konieczność zaakcentowania, tam gdzie jest to możliwe, prekursorskiej roli uczonych polskich w historii nauki (np. włączenie do niej historii nauk społecznych), uwzględnienia informacji o pracach znajdujących się w toku.

W trakcie dyskusji uznano ponadto za celowe ustalenie właściwego stosunku w jakim historia nauki i historia techniki pozostawać powinny do rozwijającego się naukowstwa. Za bardzo istotne uznano wykazanie udziału historii nauki i techniki w kształtowaniu się świadomości historycznej społeczeństwa polskiego a także podbudowanie badań z zakresu historii nauki i techniki pracami bio-bibliograficznymi, prowadzonymi w komórce dokumentacyjnej.

W punkcie drugim i trzecim zebrania przekazano uczestnikom informacje o XIII Międzynarodowym Kongresie Historii Nauki, który odbędzie się w Leninradzie w 1971 r. oraz przedstawiono okresowe sprawozdanie Pracowni Badań Kopernikańskich. Na zakończenie prof. Bukowski omówił *Wytyczne w sprawie zadań Komitetów Naukowych PAN*, dokument przyjęty na zebraniu kierownictwa Akademii z przewodniczącymi komitetów. Podkreśla się w nim znaczenie komitetów jako zespołów wybitnych rzeczoznawców, które powinny oddziaływać na rozwój nauki krajowej, zaleca się organizowanie sesji naukowych oraz dofinansowywanie badań o szczególnie dużym znaczeniu, prowadzonych poza Polską Akademią Nauk (np. na uniwersytetach). Przewiduje się przyznawanie dotacji na rozwiązywanie problemów nieplanowanych, lecz wynikających z doraźnych potrzeb.

Zebrani upoważnili Prezydium Komitetu do powołania kilkuosobowego zespołu, który ustaliłby problemy naukowe, które winny być dofinansowane oraz do wytyczenia kierunków badań z zakresu historii nauki i techniki na okres najbliższych 5 lat.

Ryszard Torchalski

Z DZIAŁALNOŚCI ZAKŁADU HISTORII NAUKI I TECHNIKI PAN

POSIEDZENIE RADY NAUKOWEJ

W dniu 1 czerwca 1970 r. odbyło się posiedzenie Rady Naukowej Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN.

Po przeprowadzeniu kolokwium habilitacyjnego dr Barbary Bieńkowskiej Rada podjęła uchwałę nadania jej stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie historii nauki (członkami Komisji w przewodzie habilitacyjnym dr B. Bieńkowskiej byli: prof. prof.: K. Opalek, B. Leśnodorski oraz doc. P. Czartoryski; recenzentami: prof. prof. St. Herbst i K. Górski oraz doc. J. Dobrzycki).

Rada przyjęła rozprawę doktorską mgr Hanny Delimat pt.: *Kazimierz Stronczyński — życie i działalność 1809—1896* — na podstawie dotychczasowego przebiegu przewodu doktorskiego, pozytywnych recenzji pracy oraz wyników egzaminów doktorskich — jednogłośnie podjęła decyzję odbycia jej publicznej obrony. (Publiczna obrona pracy doktorskiej mgr H. Delimat odbyła się 8 lipca 1970).

Po obszernej dyskusji Rada Naukowa przyjęła plan wydawniczy Zakładu na rok 1971, z zastrzeżeniem zweryfikowania niektórych pozycji oraz licznymi uwagami dotyczącymi jego formy.

Ponownie — w nowej kadencji Rady — powołano Komisję Stypendialną w niezmiennym składzie: prof. K. Rowiński (przewodniczący), prof. E. Olszewski i doc. P. Czartoryski.

Małgorzata Terlecka